

Streszczenie rozprawy doktorskiej:
„Szkło artystyczne w architekturze współczesnej.
Twórczość Tomasza Urbanowicza na tle innych światowych artystów szkła”

Autor: mgr inż. arch. Konrad Urban Urbanowicz
Promotor: prof. dr hab. inż. arch. Barbara Gronostajska

Dysertacja obejmuje dwa podstawowe tematy badań, dotyczące szkła artystycznego w architekturze i przestrzeni publicznej. W pracy analizie poddano współczesne możliwości plastycznego opracowania materiału oraz przebadano dorobek architekta i artysty Tomasza Urbanowicza i zestawiono go z projektami innych światowych twórców szkła.

W dysertacji dokonano analizy i doprecyzowano systematykę dziedziny, skupiając się na technikach artystycznej obróbki szkła oraz relacjach sztuki szkła z architekturą. Przeprowadzona szczegółowa systematyka technik wydzieliła trzy podstawowe rodzaje szkła, odmienne z punktu widzenia technologicznego i wizualnego. Obejmują one szkło dmuchane, gładkie i piecowe. Omówiono główne rozwiązania w szkłe dmuchanym i szczegółowe w szkłe gładkim, jako techniki rozpoznane i szeroko opisywane w literaturze, a najobszerniej przeanalizowano szkło piecowe, którego systematyka nie doczekała się dotychczas wielu opracowań. Główne podgrupy działań stosowanych do stworzenia indywidualnych cech szkła obejmują jego barwienie, laminowanie, matowienie, gięcie, cięcie oraz zestawianie, a w przypadku szkła piecowego także opracowanie tekstury reliefu.

W obrębie każdego rodzaju stosowanych technik zestawiono ze sobą i przeanalizowano reprezentatywne projekty, które obrazują szeroką gamę możliwości artystycznych interwencji. Następnie, na podstawie tych samych projektów, stworzono systematykę związku ideowego i fizycznego kompozycji z otaczającą przestrzenią i architekturą. Analiza pozwala na opracowanie typologii głównych inspiracji projektowych i motywów, którymi posługują się artyści przy projektowaniu obiektów do dedykowanych im miejsc. Podstawowe źródła inspiracji prac podzielono na wynikające z: charakterystyki obiektu architektonicznego, historii i dziedzictwa miejsca, kontekstu otoczenia, postaci inwestora oraz użytkownika. Wydzielono także grupę prac, dla których wiodący motyw jest niezależny od powyższych zmiennych i ma w sposób dominujący wprowadzić nowy wątek wiodący. Typologia funkcji i fizycznego związku z architekturą, analizowana na podstawie wprowadzonych wcześniej projektów, obejmuje kompozycje bezpośrednio związane z budynkiem, jak fasady, dachy, ściany czy balustrady, oraz pośrednio z nim związane, czyli stanowiące demontowalny element wystroju, będący jednak ideowo powiązany z miejscem. Syntetycznym efektem opracowania jest stworzona systematyka projektów ze szkła artystycznego z podziałem na stosowane techniki, wiodące inspiracje i pełnione w budynku funkcje.

W ramach opracowania systematyki dziedziny w dysertacji przebadano także twórczość Tomasza Urbanowicza, którego dorobek jest szczególnie istotny w obszarze rozwiązań piecowych w architekturze. Kilkadziesiąt dzieł artysty prezentuje różnorodne techniki pracy z materiałem szklanym w celu osiągnięcia zakładanych efektów, funkcji i zbudowania narracji. Najważniejsze projekty, szczegółowo opracowane w dziale *case study*, usystematyzowane są pod kątem określonych wcześniej wiodących inspiracji, towarzyszących artyście podczas kreacji obiektów dedykowanych miejscu. Dogłębna analiza dotyczy całego procesu inwestycyjnego. Obejmuje ona początkowy proces projektowy, opisując współpracę z architektami, inwestorami i innymi zaangażowanymi stronami. Następnie analizie poddawany jest cały proces realizacyjny, włącznie z etapami dotyczącymi przygotowania makiet, form i różnorodnych technik, stosowanych do stworzenia gotowego dzieła szklanego, a także rozwiązaniami kwestii technicznych, transportowych i montażowych, które niejednokrotnie mają istotne znaczenie w kontekście prac powstających do przestrzeni publicznych. Dla każdego dzieła opisano osiągnięte w przestrzeni efekty wizualne i fizyczne, które wpływają na otoczenie. Szczegółową analizę uzupełniają mapy omawianych realizacji, obejmujące obszar Polski i okolice Wrocławia, jako główne, choć niejedyne miejsca dotychczasowych działań artystycznych Tomasza Urbanowicza. W wyniku przeprowadzonej analizy, w dysertacji opisano i usystematyzowano sposoby pracy, podstawowe techniki autorskie i towarzyszące artyście inspiracje. Rozprawa uzupełnia obszerną systematykę twórczości Urbanowicza o kontekst chronologiczny i geograficzny.